

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

В И С Н О В О К

**до проекту Закону України
про внесення змін до статті 115 Закону України "Про електронні
комунікації" (щодо сприяння у забезпеченні сталого функціонування
електронних комунікаційних мереж та надання електронних
комунікаційних послуг, а також заборони демонтажу електронних
комунікаційних мереж в умовах надзвичайних ситуацій, надзвичайного
та воєнного стану)
(реєстр. № 9593 від 09.08.2023)**

Комітет Верховної Ради України з питань цифрової трансформації розглянув на своєму засіданні 19 жовтня 2023 року (протокол № 109) проект Закону України «Про внесення змін до статті 115 Закону України «Про електронні комунікації» (щодо сприяння у забезпеченні сталого функціонування електронних комунікаційних мереж та надання електронних комунікаційних послуг, а також заборони демонтажу електронних комунікаційних мереж в умовах надзвичайних ситуацій, надзвичайного та воєнного стану)», реєстр. № 9593, поданий 09.08.2023 народним депутатом України Федієнком О.П. та іншими народними депутатами України.

Метою прийняття проекту Закону визначено недопущення демонтажу електронних комунікаційних мереж чи їх частин в умовах надзвичайних ситуацій, надзвичайного та воєнного стану, окрім як за рішенням постачальника електронних комунікаційних мереж та/або послуг чи за рішенням суду, оскільки наслідком таких дій може бути припинення надання електронних комунікаційних послуг населенню, органам влади, в тому числі регіональним, органам місцевого самоврядування, на об'єкти критичної інфраструктури тощо.

Комітет з питань інтеграції України до Європейського Союзу у своєму висновку зазначив, що проект Закону не суперечить Угоді про асоціацію, але потребує доопрацювання з метою врахування положень Директиви 2014/61 та запропонував передбачити право сторін звертатись не лише виключно до суду,

а й до національного органу з врегулювання спорів з метою вирішення суперечок та передбачити відповідальність за недотримання встановлених законопроектном норм.

Комітет з питань бюджету прийняв рішення, що законопроект не матиме прямого впливу на показники бюджету. У разі прийняття відповідного закону він може набирати чинності згідно із законодавством

Головним науково-експертним управлінням Верховної Ради України надано наступні зауваження до законопроекту:

1. Відповідно до правової позиції Конституційного Суду України принцип правової визначеності вимагає чіткості, зрозумілості й однозначності правових норм, зокрема їх передбачуваності (прогнозованості) та стабільності (абз. 6 пп. 2.1 п. 2 мотивувальної частини Рішення Великої палати Конституційного Суду України від 20.12.2017 № 2-р/2017), одночасно окремі новели проекту не враховують наведені вимоги. Зокрема, згідно з новою редакцією ч. 5 ст. 115 Закону «Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації, військові адміністрації (у разі їх утворення) та органи місцевого самоврядування в межах своїх повноважень сприяють постачальникам електронних комунікаційних мереж та/або послуг у забезпеченні сталого функціонування електронних комунікаційних мереж та надання електронних комунікаційних послуг ...». Проте у законопроекті не визначені конкретні форми такого сприяння. Таким чином, проектом передбачається незрозуміла форма взаємодії між постачальникам електронних комунікаційних мереж та/або послуг і зазначеними державними органами.

2. Нова ч. 8 ст. 115 Закону, положенням якої передбачено, що «Забороняється розібрання (демонтаж) електронних комунікаційних мереж чи їх частин в умовах надзвичайних ситуацій, надзвичайного та воєнного стану, окрім як за рішенням постачальника електронних комунікаційних мереж та/або послуг чи за рішенням суду», створює колізію з положенням п. 6 ч. 1 ст. 14 Закону України «Про доступ до об'єктів будівництва, транспорту, електроенергетики з метою розвитку електронних комунікаційних мереж», згідно з яким власник інфраструктури об'єкта доступу має право «демонтувати (частково демонтувати) технічні засоби електронних комунікацій, розміщені на елементах інфраструктури об'єкта доступу, відповідно до законодавства».

3. Звертаємо увагу на необхідність узгодження термінології проекту з термінами, які використовуються у чинному законодавстві України. Так, у Законі України «Про військово-цивільні адміністрації» використаний термін «військово-цивільні адміністрації», тоді як у законопроекті – «військові адміністрації» (нова редакція ч. 5 ст. 115 Закону).

Дослідницька служба Верховної Ради України у своєму висновку зазначає, що пропоновані у проекті Закону положення не корелюються з нормами Закону України «Про доступ до об'єктів будівництва, транспорту, електроенергетики з метою розвитку електронних комунікаційних мереж» та Правил надання доступу до інфраструктури об'єкта будівництва, затверджених Постановою уряду від 18 липня 2018 р. № 610. Окрім того, положення частини восьмої статті 115 Закону України «Про електронні комунікації» (у редакції законопроекту) викладено некоректно. Так, стаття 115 регулює питання надання електронних комунікаційних послуг в умовах надзвичайних ситуацій, надзвичайного та воєнного стану, тобто права та зобов'язання постачальників електронних комунікаційних мереж та/або послуг. Попри це, як видається з логіки законопроекту, норма щодо заборони демонтажу електронних комунікаційних мереж чи їх частин в умовах надзвичайних ситуацій, надзвичайного та воєнного стану повинна стосуватися власників (розпорядників) інфраструктури об'єкта доступу, про що немає згадки у самій законодавчій пропозиції.

Пропозиція щодо розширення змісту частини п'ятої статті 115 Закону України «Про електронні комунікації» словосполученням в такій редакції: «...сприяють постачальникам електронних комунікаційних мереж та/або послуг у забезпеченні сталого функціонування електронних комунікаційних мереж та надання електронних комунікаційних послуг», на думку Дослідницької служби, не несе будь-якого правового навантаження. Адже редакція норми вже передбачає та конкретизує, що відповідні суб'єкти «надають постачальникам електронних комунікаційних послуг допомогу в ліквідації пошкоджень, що виникли внаслідок стихійного лиха, і в усуненні їх наслідків, у придбанні необхідних матеріальних ресурсів, а також сприяють у наданні для цих цілей робочої сили, транспортних та інших технічних засобів».

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку, вирішила висловити позицію про доцільність прийняття законопроекту із зауваженнями та пропозиціями.

Зокрема, у свої зауваженнях НКЕК звертає увагу, що відповідно до статті 1 Закону № 1089-IX цей Закон визначає правові та організаційні основи державної політики у сферах електронних комунікацій та радіочастотного спектра, а також права, обов'язки та відповідальність фізичних і юридичних осіб, які беруть участь у відповідній діяльності або користуються електронними комунікаційними послугами.

Враховуючи, що дія Закону № 1089-IX не розповсюджується на суб'єктів ринку, які не є постачальниками електронних комунікаційних мереж та/або послуг, вважають, що запровадження запропонованої норми лише у

Законі № 1089-IX не вирішить у повній мірі проблему, яка зазначена у пояснювальній записці до законопроекту в частині недопущення демонтажу електронних комунікаційних мереж чи їх частин в умовах надзвичайних ситуацій, надзвичайного та воєнного стану.

При цьому, відповідно до статті 3 Закону України «Про доступ до об'єктів будівництва, транспорту, електроенергетики з метою розвитку електронних комунікаційних мереж» дія цього Закону поширюється на відносини між власниками інфраструктури об'єкта доступу всіх форм власності та замовниками, що виникають при доступі до інфраструктури відповідного об'єкта доступу.

У зв'язку з цим НКЕК пропонує передбачити (наприклад, доповнити новою статтею 19) аналогічну норму в Законі України «Про доступ до об'єктів будівництва, транспорту, електроенергетики з метою розвитку електронних комунікаційних мереж».

Також запропоновано під час доопрацювання законопроекту визначити до якої категорії може бути віднесено правопорушення та відповідальність за недотримання пропонованої вище норми у законопроекті (кримінальне правопорушення, передбачене Кримінальним кодексом України чи адміністративне правопорушення, передбачене КУпАП) з відповідним подальшим передбаченням (внесення змін до законодавства) такої відповідальності у законодавстві України про кримінальну відповідальність чи законодавстві України про адміністративні правопорушення.

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг у своїх зауваження зазначила, що запропонована редакція пункту 2 розділу I законопроекту створює можливість для зловживання з боку недобросовісних постачальників електронних комунікаційних мереж шляхом самовільного встановлення (монтажу) технічних засобів електронних комунікацій на елементах інфраструктури об'єкта доступу без укладення договору з доступу або шляхом невиконання такими постачальниками умов договору з доступу. У таких випадках власник інфраструктури об'єкта доступу буде обмежений у можливості захистити свої законні права та здійснити демонтаж неправомірно розміщених технічних засобів електронних комунікацій.

З огляду на зазначене та з метою захисту добросовісних постачальників електронних комунікаційних мереж від незаконних дій власників інфраструктури об'єкта доступу, НКРЕКП запропонувала абзац другий пункту 2 розділу I проекту Закону викласти в такій редакції:

«8. Забороняється розібрання (демонтаж) електронних комунікаційних мереж оператора електронних комунікацій чи їх частин в умовах надзвичайних ситуацій, надзвичайного та воєнного стану, окрім як за

рішенням постачальника електронних комунікаційних мереж та/або послуг чи за рішенням суду за умови дотримання таким оператором вимог Закону України «Про доступ до об'єктів будівництва, транспорту, електроенергетики з метою розвитку електронних комунікаційних мереж» та відповідних правил надання доступу до інфраструктури відповідного об'єкта доступу.».

Міністерство енергетики України повідомило про те, що законопроект підтримується із зауваженнями.

У своїх зауваженнях Міністерство зазначило, що правові, економічні та організаційні засади забезпечення доступу до інфраструктури об'єктів будівництва, транспорту, електроенергетики, кабельної каналізації електрозв'язку, будинкової розподільної мережі для розташування технічних засобів електронних комунікацій з метою забезпечення розвитку інформаційного суспільства в Україні, визначено Законом України «Про доступ до об'єктів будівництва, транспорту, електроенергетики з метою розвитку електронних комунікаційних мереж» (далі – Закон). Згідно з частиною першою статті 16 Закону, доступ до інфраструктури об'єкта доступу здійснюється на підставі договору з доступу між власником інфраструктури об'єкта доступу та замовником, що укладається відповідно до законодавства з урахуванням особливостей, встановлених цим Законом.

Зважаючи на наявні непоодинокі факти розміщення технічних засобів електронних комунікацій на елементах інфраструктури об'єктів доступу, без укладення договору з доступу, Міністерство пропонує абзац другий пункту 2 розділу I проекту Закону викласти в такій редакції:

«8. Забороняється розібрання (демонтаж) електронних комунікаційних мереж чи їх частин в умовах надзвичайних ситуацій, надзвичайного та воєнного стану, окрім як у випадках самовільного (без укладення договору) розміщення на елементах інфраструктури об'єкта доступу технічних засобів електронних комунікацій, або за рішенням постачальника електронних комунікаційних мереж та/або послуг чи за рішенням суду».

Міністерство цифрової трансформації України повідомило про підтримку проекту Закону та зазначило, що це сприятиме більш стабільному забезпеченню електронними комунікаційними послугами абонентів країни, а також допоможе уникнути втрати ефективності і надійності комунікацій в періоди надзвичайних ситуацій. Таким чином, внесення змін, передбачених проектом Закону, є соціально важливим та матиме позитивний ефект для держави, громадян, сил безпеки та оборони, а також бізнесу.

Заслухавши інформацію, всебічно обговоривши питання, члени Комітету висловили думку, що зазначений законопроект може бути доопрацьований з урахуванням зауважень до другого читання, а його

прийняття як закону буде мати загальний позитивний ефект у вигляді підвищення стійкості електронних комунікаційних мереж.

Враховуючи зазначене, за результатами обговорення Комітет **ухвалив:**

1. Рекомендувати Верховній Раді України проект Закону України «Про внесення змін до статті 115 Закону України «Про електронні комунікації» (щодо сприяння у забезпеченні сталого функціонування електронних комунікаційних мереж та надання електронних комунікаційних послуг, а також заборони демонтажу електронних комунікаційних мереж в умовах надзвичайних ситуацій, надзвичайного та воєнного стану)», реєстр. № 9593, поданий 09.08.2023 народним депутатом України Федієнком О.П. та іншими народними депутатами України **включити до порядку денного десятої сесії Верховної Ради України IX скликання та за наслідками розгляду в першому читанні прийняти його за основу.**

2. Звернутись до Голови Верховної Ради України з пропозицією оголосити відповідно до частини першої статті 116 Закону України "Про Регламент Верховної Ради України" під час розгляду даного законопроекту на пленарному засіданні про необхідність внесення пропозицій і поправок щодо виправлень, уточнень, усунення помилок та/або суперечностей у тексті зазначеного законопроекту, інших структурних частин законопроекту та/або інших законодавчих актів, що не були предметом розгляду в першому читанні та відповідають предмету правового регулювання законопроекту.

3. Співдоповідачем від Комітету із даного питання на пленарному засіданні Верховної Ради України визначено заступника Голови Комітету Штепу Сергія Сергійовича.

Голова Комітету

М. КРЯЧКО